

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ.

Ușurea

201—205

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 70 Lei

Pe 6 luni . . . 35 Lei

Pe 3 luni . . . 18 Lei

Numărul 1.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.

La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Momente.

„Hristos se naște, măști-l; Hristos din ceruri, întimpinași-l; Hristos pe pământ înălțași-vă; cântași Domnului tot pământul și cu veselie lăudași-l, că s'a preamărit”. Astfel jubilează biserica din prilejul sfânt al Crăciunului. Și într'adevăr sărbătoarea Nașterii Mântuitorului Hristos, cu viziunea cerească a Pruncului-Dumnezeu culcat în ieslea animalelor, cu închinarea smerită și profundă a păstorilor și cu aceea cântare îngerească care grăiește de mărirea Celui din iesle și de pacea celor ce l-se închină, este o adevărată sinteză a concepției noastre creștine, un minunat simbol, plin de căldură și farmec, al apropierii lui Dumnezeu ziditorul de zidirea sa omenească. Pacea dumnezească a Celui ce abia poate să-și ridice mâinile sfinte pentru a ni-o da, ne copleșește totuși în această sărbătoare cu atâta putere, în cât bucuria din inimi abia poate să fie turnată'n cuvinte. Vom „canta deci Domnului tot pământul” și „cu veselie îl vom lăuda”, pentru că avem în suflet căldura păcii divine.

Această pace alui Hristos e pusă în Enciclica de Crăciun a sf. Părinte al Romei în fața lumii întregi. Societatea omenească e bolnavă. Urmele și ranele groaznicului războiu nici pe departe nu sunt încă tămăduite și toate străduințele celor ce conduc destinele popoarelor de-a găsi leacul vindecător, au rămas până acuma zădărnice. Nici măsurile luate pentru potolirea vrăzmadșilor din lăuntru, nici repetatele conferințe de pace menite a găsi soluții împăciuitoare pentru problemele mari din afară, n'au avut rezultatul dorit. Ba răul, în loc să slăbească, se pare chiar că crește într'una. Motivul este — o spune sf. Părinte —, pentru că leacul se caută acolo unde nu e și unde nu se va afla nici odată. Oamenii umblă după pace și bunăînțelegere, dar pace nu este decât în apropierea Aceluia, care „Domn este păcii”, în laus Hristos, a cărui pace ni-se hărăsește prin mijlocirea bisericii sale. Cuvintele Papei au făcut pretutindeni cea mai adâncă impresie, și de aceea ne place să credem, că îndemnurile lui vor fi înțelese și că lumea va ști să dea mărirea lui Dumnezeu, spre a putea găsi pacea dorită.

Un alt temei de bucurie sfântă avem, din prilejul acestui Crăciun, în recăștigarea tuturor sufletelor din Ocolişul atâtor nădejdi neunite. Tulburările, provocate cu gânduri păgâne de vrajbă, s'au potolit pe deantregul și „pe pământul Ocolişului — dupăcum apune Preasfințitul din Gherla — este acum pace, pentru că Ocolişenii au dat mărirea lui Dumnezeu”. Era de prevăzut că vom ajunge aici, fiindcă dreptatea nu poate să nu iasă biruitoare, dar cu toate acestea ne alăturăm din inimă la bucuria eparhiei gherlane, mulțumind lui Dumnezeu din tot sufletul, că ne-a îndrăcit acest mare dar cu un ceas mai curând. Ocolişul grijilor noastre de ieri, a ajuns azi Ocolişul mândriei și a bucuriei noastre într'u Domn.

Crăciunul nostru

de prof. Dr. Alexandru Rusu.

Este Crăciunul bucuriei celei mai curate și a mângâierii depline, pe cari le avem pentru redobândirea sufletelor, turburate o vreme, din Ocolişul eparhiei noastre gherlane.

Citind șirele inspirate din scrisoarea Preasfințitului Iuliu al Gherlei, adresată „Iubiților săi credincioși din Ocoliş” — pe care vom da-o în întregime în numărul proximo —, citim parcă un adevărat cântec de biruință. „Mângâiere cu adevărat mare, spune p. episcop, cuprinde azi sufletul meu de slugă al Domnului și de părinte al vostru, când văd potolite, cu desăvârșire valurile frământărilor chinuitoare din sinul vostru și statornicită liniștea și pacea în inimile voastre. Biserica întreagă, care împreună cu noi a pătimit îngrijorarea pentru sufletele voastre, va preamări, cu un suflet, pe Părintele a toată mângâierea, care a hărăzit nouă aleasă bucurie pentru Nașterea Domnului, de a vedea Ocolişul întreg, cu sufletul renăscut în Domnul, ieșind învingător din valurile încercării”.

Ispita a fost deci biruită și pe deasupra frânturilor de nădejdi spulberate ale contrariilor, pacea liniștei de Crăciun adie mângâitor steagul de biruință al bisericii noastre, înfipt de nou cu tărie în mijlocul Ocolişului.

Este o biruință aceasta, și nu una din cele mai mici, căci ispita n'a fost ușoară. Ideologia, altfel foarte subredă, a ortodoxismului „strămoșesc” și „arhinațional”, alimentată cu injecții continue din partea unor pseudoistorici, cari își închipuie, că problema mondială a catolicismului poate fi soluționată după calapodul unor anonime pamflete sibitene de minimă importanță, a crezut că biserica noastră razimă pe temeiuri de acelaș calibru. „Ctitoria lui Stefan cel mare”, cum îi place să se numească noua episcopie a Clujului, a crezut că, exploatănd mici neînțelegeri cari se ivesc așa de ușor între credincioși și preot, poate să provoace o defecționare în masă a credincioșilor noștri. Izbutind să turbure, pe această temă, sufletul câtorva fruntași

din filia (!) Ocolişului și având, se vede, siguranța sprijinului necondiționat a celor puternici ai zilei, preotul Latiș și faimosul protopop Manu s'au crezut în drept să violeze biserica noastră de acolo și — cași când prin aceasta totul ar fi fost aranjat — să anunțe pur și simplu pe protopopul nostru din Baia-mare „că biserica și școala, precum și întreaga avere a acestora, au trecut . . . în posesiunea și proprietatea parohiei ortodoxe de acolo”.

Dar lucrurile n'au rămas într'atâta, pentru că n'au putut să rămână. Ieșind episcopul la fața locului, a reconciliat biserica violată și împacând neînțelegerile ivite a știut să îndrume lucrurile într'acolo, cât astăzi poate să anunțe izbânda deplină. Noua „parohie (!) ortodoxă” a protopopului Manu s'a stins ca prin vrajă și în întreg Ocolişul nu mai este azi picior de ortodox.

Biruința aceasta nu este însă numai o biruință locală, ci este o biruință a întregii noastre biserici. Cazul dela Ocoliş s'a repetat, precum știm, și la Feiurd și pe aiurea, așa că o înfrângere la Ocoliş ar fi însemnat o mare spărtură, cu urmări incalculabile. Primejdia a fost destul de aproape, nu pentru că puterea ortodoxismului în sine ar fi în stare să ne răpească, pe cale de convingere, măcar o singură babă, ci pentru că are alături de aine sprijinul celor de sus, cari putând să împrumute mirajul puterii și a anumitor scutiri de orice impozite, n'ar fi fost tocmai mare minune dacă pierdeam Ocolişul. Recăștigându-l cu toate acestea, biruința noastră este cu atât mai frumoasă și izbânda dela Ocoliş ne îndrituește credința, că vom birui pretutindeni. Valurile ce s'au pornit cu putere împotriva bisericii noastre se vor sparge de stânca acestei biserici, care ridicându-se liniștită deasupra valurilor privește cu încredere deplină în viitorul care-o așteaptă.

... Acesta este Crăciunul nostru de acum și noul clopot de biruință ce se va așeza în biserica noastră din Ocoliş va suna de acum înainte mereu cântecul din noaptea de Crăciun a sfinților îngeri: Mărirea într'u cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oamenii de bună'nvoire! Și glasul lui se va auzi de departe!...

Din domeniul politicii școlare. Cunoscuta ancheta școlară a aranjat chestiunile referitoare la școlile noastre confesionale în felul pe care-l știm. Din partea statului nu s'au observat însă angajamentele luate. S'au făcut atunci remonstrații noue, și de nou au venit hârtii, dela forurile cele mai înalte, în cari se cereau scuze pentru scăpările din vedere întâmplare, dându-se de nou cele mai categorice asigurări, ca stipulațiunile învoite se vor observa pretutindeni cu cea mai deplină rigoare.

Dar lucrurile merg ca și înainte. Ca dovadă servească următorul document de numire a unei învățătoare din județul Murăș-Turda. S'a dat dela revizoratului școlar al aceluia județ cu datul de 5 Decembrie 1922 și are următorul cuprins:

„Am onoare a Vă comunica, că Directoratul general al învățământului din Cluj cu ord. Nr. 25096/922 V'a numit de învățător ajutător la școala primară de stat (statificată) din... județul Murăș-Turda. Când Vă aduc la cunoștință cu bucurie aceasta, Vă invit, ca să Vă dați toată silința pentru a putea arăta în noul Dv. post un progres cât mai bun“.

Firește, nici nu mai e nevoie să amintim, că școala de stat (statificată!) de care e vorba, este o școală confesională de a noastră, despre „statificarea“, mđcar ilegală, a căreia n'are nici o știre nici parohul, nici protopopul nostru de acolo.

Și asta se cheamă politică școlară în plin veac douăzeci.

Cuvinte arhieresti.

— Din pastoralele de Crăciun ale episcopilor noștri de Gherla și Lugoj. —

Alături de cuvântul plin de greutate a sfântului Părinte dela Roma, dăm, din prilejul sărbătorii Nașterii Domnului, și părțile mai frumoase și mai însemnate din pastoralele Preasfințitilor noștri dela Gherla și Lugoj, singurele cari ni-s'au trimis până în momentul când scriem aceste șire.

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Moș Crăciun*).

de V. Demetrius.

Se culcase de cu seară, flămând ca dea-tătea ori, și iată că nu putea închide ochii. Pe rogojină era frig, de sobă înzadar s'ar fi lipit, — era rece ca lepedea.

Moș Petre se ridică în capul oaselor și privi afară. Negreșit că sub stelele cerului era ger cumplit, dar cel puțin era lumină, cerul fiind limpede și, cine știe? poate că în noaptea asta se rătăcise mai multă milostivire pe la casele oamenilor înstăriți.

Bătrânul își luă toiagul și traista de cerșetor pe umărul stâng. Pământul era negru și înghețat ca fierul, iar prin mahalaua tăcută, rar nălucea câte-o umbră de om la răspântii. Unchiașul înainta mereu, îndârjit de foame, dornic de orașul plin de bunătați, veșnic pis-muite. Minteai lui copilărească îi făgăduia o întâmplare, o minune, prin care să i se potolească și setea și foamea și desnădejdea sufletului său cătrănit.

„Boerii se culcă târziu! își zicea unchiașul, sporind pașii. „Poate că în noaptea asta de Moș Ajun, s'or culca hăt către ziua!“

Deși iarnă, zăpadă nu era. Suluri negre ca de funingine țâgneau din felinare, alătura

*) Din volumul apărut de curând sub titlul „Povestiri și Povești“.

I.

Din pastorala dela Gherla.

Intoarcere ni-se cere, schimbare a sufletului dela nedreptate la dreptate, pentruca să domnească întru noi pacea și bucuria: Impărăția lui Dumnezeu.

Azi cântăm cu atâta stăruință „pe pământ pace“ și nu-i pace pe pământ. Nu-i pace, pentrucă domnește nedreptatea. Nedreptatea față de Dumnezeu și nedreptatea față de oameni. Oamenii urăsc pe Dumnezeu și se urăsc unii pe alții. Și nu este mai mare nedreptate decât această ură.

Ura domnește întru toți. Din ură fac răul și fărădelegea. Prin ură cred să facă chiar și binele. Dar ce se naște din ură nu este bine. Căci ura în sine este păcat și fărădelege.

Această stăpânire a urii trebuie scoasă din lume. Trebuie scoasă, desrădăcinată din suflete, pentru ca lumea să poată ajunge la pace, pentru ca să poată intra în suflete bucuria păcii. Spre aceasta trebuie să se îndrepte toată străduința sufletului creștinătății, ca prin dragoste adevărată, dusă în viața de toate zilele, să se sfarme domnia urii, carea s'a înstăpânit în lume. Lumina cărării creștinului adevărat sunt cuvintele Domnului Isus: „poruncă nouă vă dau vouă, ca să Vă iubiți unii pe alții, precum v-am iubit eu pe voi“. Aceasta-i legea nouă a creștinătății. Aceasta-i Evanghelia ce ni-se vestește în ieslea Betleemului. Nu sunt adevărați creștini ceie se urăsc unii pe alții. Nici lumea nu-i poate cunoaște de creștin, pentrucă Domnul spune: „întru aceasta va cunoaște lumea că sunteți ucenicii mei, dacă vă iubiți unii pe alții“.

Acesta-i focul dumnezeiesc pe care a venit să-l aprindă Isus Mântuitorul în lume. Acesta-i focul chemat să mistuiască toată nedreptatea din lume. Dragostea ne-o propovăduiește Domnul în ieslea Betleemului, dragostea pe sfântul lemn al crucii, pe Calvarul durerilor sale înfricoșate. Aceeași Evangheliie împreună Betleemul cu Calvarul.

de lumina lor. Multe ferestre erau luminate. Era încă de vreme, copiii nu începuseră să umble cu „bună dimineața“.

Moș Petre intră într'o curte boere scă. În casa înaltă, cu trepte de piatră, cu covor pe ele, era petrecere. Se auzea muzică, râsete și glasuri vesele, dar în încăperi nu se putea privi. Cerșetorul stătu câțva nehotărât, trase cu urechea, borborosi nemulțumit câteva ocări, și plecă. Prea era bogată casa aceia!

Își mai târî încă multă vreme picioarele îngenunchiate și grumazul doborât, și intră iarăși într'o curte, cu casa scundă, mieuță.

Aici zărise pe cineva, pe o slugă, crezuse el. Se apropie mormând.

— Miluiți-mă tată și pe mine!

Omul zărit prin curte, întorcea un cojoc pe dos și avea o barbă lungă, lungă cât a lui moș Petre.

Și deodată cojocul fu aruncat la pământ, barba fu smulsă și moș Petre auzi deslușit un glas tineresc:

— E hei, moșule! bine ai mai nimerit-o! „Ai desag? Ai? bravo! Stai aci o leacă!“

Un domn de tot tânăr îi vorbea așa, cu glas prietenos și vesel. Repede tânărul intră în casă și repede se întoarse, cu brațele încărcate cu fel de fel de jucării, pe care le îngrămădi în traista moșului.

— Dumneata ai să fii moș Crăciun, moșule! și aduci copiii din casa asta jucării! Vino după mine!

Moș Petre, dumerit și nedumerit, se strecură în casă, pe urma tânărului. Un val de lu-

Prin această dragoste s'a rescumpărat neamul omenesc. Prin această dragoste și numai pe această cale se pot desrobi și mântui popoarele cari se perindă în decursul veacurilor...

*

...Greșit va fi deci acela, care într'o formă sau alta, va turbura legăturile sfinte ale dragostei creștinești. Nici unul să nu-și facă singur dreptate. Aveți calea deschisă la acela care este rânduit de Părinte al tuturor și care nu va lăsa nedreptate nici într-o parte. Așadar vă zic cu Sfântul Pavel: *Pentru mâncare nu strica lucrul lui Dumnezeu* (Rom. 14, 20). Zic mâncare pentru toate cele trupești ale voastre. Pentru aceasta să nu suferă credința voastră. Nu primejduiți sufletul, pentru mântuirea căruia Hristos Domnul a venit în lume și s'a lăsat ridicat în Cruce. Și spre aceasta cu atât mai vârtos Vă îndemn, Venerați Frați și Preaiubiți Fii, căci vrăjmașii Bisericii Domnului pândesc prilejul neînțelegerilor, între credincioși și păstori, pentru a duce în rătăcire pe unul sau pe altul.

Aceste legături nestricăcioase ale dragostei vor fi tăria Bisericii lui Hristos și cu această tărie va lucra și pentru îndreptarea și însănătoșirea altora. „Deci cele ce sunt ale păcii să le urmăm și cele ce sunt spre zidire unuia cătră altul“ (Rom. 14, 19). Așa să zidim biserica sufletelor noastre. Biserica vie și însuflețită alui Hristos, carea sunteți voi, urmând pururea ceea ce sunt spre pace. Dacă această pace va domni neturburată în sufletele noastre, tăria Bisericii Domnului este neinvinsă în lupta ce este chemată să o poarte împotriva domniei păcatului din lume.

Toate valurile răului, ce s'ar izbi de sufletul ei sănătos, se vor zdrobi, fără să o poată clătina în munca sa izbăvitoare, ce împlinește la cuvântul Domnului său. Pe cărarea propovăduirii binelui nimic nu poate să o înfrice, când își știe așezată nădejdea sa în Domnul veacurilor, care ne-a îndemnat să îndrăznim, căci El a învins lumea...

mină îl făcu să închidă ochii. O tobă îi căzu de pe brațe. Patru copii, a două familii, îl priveau ca fără de pleoape, băteau podelele cu piciorușele lor, în neastâmpăr.

Moș Crăciun venise, era în fața lor! Mititeii, cu dragoste și teamă își plimbau privirile pe barba moșneagului, pe jucăriile aduse Ionel! Lucico! A venit Moș Crăciun!

„Ce le aduci Moș Crăciun? Au fost cu minți!“

Bătrânele mâni ale cerșetorului, tremurătoare, umblau cu grije, stângace, pe lucrșoarele delicate, ca să nu le sfarme. Moș Petre uitase că-i era foame, râdea tot, printre copii când tânărul, care-l adusesese, îl întrebă:

— Poate vrei, moșule, să te duc la bucătărie, să mănânci ceva, să bei un ceai cald?

Darnicul Moș Crăciun dădu din cap, cu două lacrimi mari ajunse în perii de argint a bărbii.

— De ce plângi, Moș Crăciun? îndrăznă un băiețel mai răsărit să-l întrebe.

— De bucurie taică! Sunt și eu bun la ceva!

„Ba încă dăruiesc niște coconăși ca dumșneavoastră!“

Copiii nu pricepură lacrimile și cuvintele unchiașului.

— Să-i dai și doi lei! șopti una dintre cocoane, tânărului.

Moșneagul fu dus la bucătărie, iar copii multă vreme au vorbit de bunătața și bogăția lui Moș Crăciun, ca și de barba lui albă și de sprâncenele-i tufoase.

II.

Din pastorală eparhiei Lugojului.

... „Și pre pământ pace, între oameni bună voie,” adaugă îngerii cu glasul lor dulce și fermecător. Pe tot dreptul! Dacă Dumnezeu a iscodit în sfaturile nepătrunse ale înțelepciunii sale nemărginite minunea întrupării și nașterii sale dumnezeiești, vind firea noastră omenească cu înaltul firii sale dumnezeiești, aceasta n'a făcut-o înzădar. A făcut-o mânat de gândul cel mai sfânt.

A făcut-o ca să aducă pace pre pământ și fericire între oameni.

Ne mai putem oare plânge de acum încolo de greutățile și amarul vieții, ne mai putem plânge că nu mai răzvim cu soarta vi-tregă? Ne mai putem plânge că Dumnezeu este surd la glasul chemării noastre, că are inimă împetrită față de lacrimile noastre ce curg șiroaie, că peste tot acest Dumnezeu este străin și departe de noi, nevăzut, neatins, nepipăit de mâinile noastre? Nu! Un Dumnezeu care a plecat ceriurile și s'a pogorât pre pământ sub forma încântătoare a unui copilăș gingaș și fermecător cum n'a mai fost altul, nu poate să tăgăduiască nimica cererilor noastre, ci ne primește surăzător, cu brațele deschise numai să ne apropiem de dânsul cu inimi smerite, nefățărte și drepte, cum s'au apropiat de dânsul fericirii păstori, cari se depărtară mai apoi dela Isus cu bucurie mare în suflet. Apropiati-vă și voi, iubiiilor mei fii, de acest Cuvânt a lui Dumnezeu care Vi-se vestește vouă prin glasul îngerului, apropiați-vă cu încredere, cu credință vie, că el este Fiul lui Dumnezeu în stare să tămăduiască toate boalele voastre sufletești, toată neliniștea și turburarea voastră; primiți-l mai ales în peștera sufletului vostru, încălziți-l cu suflarea dragostei voastre în mijlocul înghețului iernii lumii acesteia, care pare că de o vreme încoace nu-l mai iubește așa cum ar trebui să-l iubească pe acest dumnezeesc copil, cea mai luminoasă arătare a ceriului; pregătiți-i culcuș moale în ieslea inimilor voastre, atunci când îl primiți în sfânta împărtașanie, — și veți vedea, că pace, pace mare, pace adâncă și statornică, pacea de sus sălășlui-se-va în sufletele voastre. Prorocia îngerească fi-va atunci o faptă vie, trăită de sufletele voastre.

Însă pace statornică este numai pentru oamenii de bună voie.

Chiar și venirea și sălășluirea între noi a unui Dumnezeu, — cum e Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu Celui prea înalt, nu poate aduce pace celor ce sunt lipsiți de bună voie, adică sunt lipsiți de dragoste față de semenii lor, nutrind numai ură și dispreț și pismă și gânduri negre pentru alții. Însă veți pricepe prea bine, că ar fi să fie aproape cu neputință să ne mai dușmănim unul pre altul, când știm, că un Dumnezeu s'a făcut om pentru toți oamenii și a lor mântuire, dovedind în chipul acesta, că el pre toți li iubește pe o formă, în nemărginita sa pornire de dragoste. Să nu ne iubim deci și noi unul pre altul? Să nu se sălășluiască în sufletele noastre buna voie făurită după chipul și asemănarea lui Dumnezeu? Dumnezeu ne-a dat tot ce ne-a putut da, Dumnezeu ne-a arătat toată dragostea nesfârșită pre care a putut să ne-o arete. Să ne arătăm deci vrednici de acest mare și minunat Dumnezeu, descoperit nouă astăzi în formă așa de încântătoare...

Cititi și răspânditi:

□ „UNIREA!” □

Autonomia noastră.

La eslea cea săracăcioasă din Betleem zboară azi gândurile creștinilor. Tot ce e mai prețios, mai delicat și mai plăcut — aur, smirnă și tămâie — aduce omenirea dar de Crăciun Mântuitorului.

De multă vreme își frământă creerii biserica românească unită în credință și dragoste cu sfântul Scaun Apostolic al Romei ca să-i aducă un dar frumos Intemeietorului ei. Isus i-a dat ființa, puterea de muncă și de jertfă; și tot El dorește, ca din zi în zi să aibă mai multă viață. Ca să răspundă acestei dorințe, biserica noastră își pregătește autonomia, drum și mai apostolic decât cel de până aici, pe care vrea să meargă spre idealul, ce i-l'a fixat Fiul lui Dumnezeu.

Autonomia, după însemnarea ei etimologică, e tot atâta cât independența, suveranitate. E autonomă o țară care nu atâră de nici o autoritate situată în afară de granițele ei, care ea însăși își croiește legile, după care tot ea se cărmuiește. — În acest sens e autonomă și biserica lui Hristos, căci Domnul a zis Capului ei văzut: „Ori câte vei lega pe pământ, vor fi legate și în cer; și ori câte vei deslega pe pământ, vor fi deslegate și în cer” (Mat. 16, 19).

Autonomă nu e numai țara, ci și comuna, care își aranjează afacerile între marginile constituției și ale legilor țării. — Între marginile constituției dată de Dumnezeu și pe baza legilor aduse de sinoadele ecumenice ori de Pontificele Roman, singuraticile biserici naționale, cum e, de pildă, provincia noastră mitropolitană, își alcătuiesc legiuirea potrivită cu oamenii și cu împrejurările. Când o biserică își codifică legile, ea nu se mărginește numai la cele localnice, ci indică și legile dumnezeiești și canoanele, pe cari se razimă legislația ei. Acest cod se numește autonomie.

În autonomie se vorbește mai întâiu de legătura canonică cu Capul văzut al Bisericii și se accentuează independența ei de oricare altă autoritate. Se afirmă dreptul bisericii de a-și împlini misiunea fără nici o stânjinire din partea cuiva.

E un primordial interes al Statului, ca să-i dea bisericii tot concursul, căci cu cât e biserica mai înfloritoare, cu atâta și siguranța și bunăstarea țării e mai mare. Statelor, cari asigură bisericii — efectiv — toată libertatea, și cari li dau un prețios sprijin material și moral, biserica le acordă anumite drepturi la constituirea episcopilor și a canonicilor, la înființarea de episcopii, parohii și școli nouă și la controlul felului, cum se administrează averile bisericești. Toate acestea sunt bine precizate în autonomie.

La noi, de câte ori s'a vorbit de autonomie, oamenii s'au gândit la concursul, ce-l prestează elementul mirean la trebile bisericești. În această direcție s'a lucrat mult. În afară de două conferințe ale mirenilor, mitropolitul Șulț a tratat chestiunea cu nunțiatul dela Viena. Mitropolitul Vancea a ținut două congrese mixte și ne-a lăsat un proiect de autonomie. Acest organism n'a putut lua ființă din pricina guvernelor și a episcopatului unguresc.

Până acum, mireni, sub prezidiul preotului și cu inspecțiunea episcopului, administrează averile bisericești și școlare și aleg pe învățătorii școlilor bisericești. Ei iau parte la senatul școlar protopopesic și la sinodul mixt al tractului.

Organizația fraților greco-orientali — foarte aspru criticată de cei din vechiul regat¹⁾ — a stârnit în unii mireni uniți pofta de a avea drept la alegerea preoților, protopopilor și a episcopilor. Experiențele triste dela frații

greco-orientali, unde cu toate cele două treimi de mireni, s'au ales nu numai fruntea, ci și oamenii de ai tuturor guvernelor, „moderați” cari luptau pe ascuns în contra politicii românești, ori chiar un trădător fățiș, au făcut pe oamenii cu cap să renunțe la acest deziderat, care nu-și are fundamentul în canoane. În 1921, cu ocazia Senatului șulțan, scriitorul rândurilor de față a citit acestei distinse adunări anteproiectul de autonomie, ce l-a făcut din încredințarea Consistorului. În proiect nu e prevăzut dreptul mirenilor la alegerea slujitorilor bisericești. Senatul, care, pe lângă mitropolit și canonici numără în sânul său pe mireni cei mai valoroși (foști ministrii, un general în retragere, profesori universitari, magistrați înalți, și funcționari superiori din ministere), a aprobat acest punct de vedere.

Au mireni un foarte vast câmp de muncă bisericească, putând fi adevărați apostoli. Mă gândesc la Franța, care e în fruntea tuturor mișcărilor culturale: *Gallia docet*. Acolo, ofițerii cei mai distinși sunt catolicii cei mai zeloși. Foch, când e la Londra, ai cărei locuitori în zdrobitoare majoritate sunt necatolici, merge Dumineca la liturghia solemnă dela Catedrala catolică, și face cinste bisericii sale, lăsând să fie primit cu alaiu. Profesorii universitari catolici, își au în Franța revista lor. Inginerii, oamenii de litere și de arte își au societățile lor catolice. Cheferiștii și funcționarii dela postă sunt organizați pe baze catolice. Chiar copilele de 12 ani au societatea, unde lucrează și învață, cum și o admirabilă revistă. Catolicii francezi sunt o armată admirabil organizată, ei se interesează de sufletul lor, de misiuni (cărora le dau cei mai mulți oameni și cei mai mulți bani); ajută la stărpirea concubinatelor și la îngrijirea bolnavilor. Intrețin toate bisericile și școli multe (primare, de menaj, profesionale, școli de meserii, politehnice, licee, seminare și chiar universități) numai din oferte benevole. Preoții nu primesc dela stat nici o centimă, ci trăesc numai dela credincioși. În Franța pulzează o puternică viață catolică prin toate straturile societății, hrănită de un spirit rar de jertfă. (Profesorii Universității Catolice din Paris aveau în 1920 leafa din 1914).

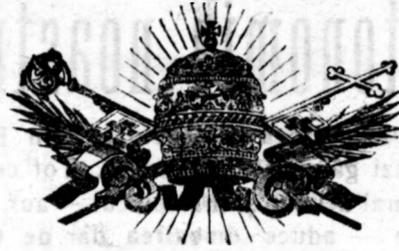
Ce câmp vast de activitate, într'adevăr bisericească, au mireni noștri, urmând pilda Francezilor!

Acum, când dușmanii autonomiei noastre nu mai există, a sosit vremea, ca să ne fixăm autonomia, pe care să o aproabe Sfântul Scaun și se o scrie în legile ei țara. Să băgăm însă de seamă, ca lucrul nostru să nu fie un organism hibrid, ori ceva pripit. „Le Journal” pune atentatul asupra președintelui republicii poloneze în cărca constituției făcute la repezeală; din vina constituției nu a voit fostul președinte să fie reales. Dl Iorga nu are nici un cuvânt de laudă pentru constituțiile Cehoslovaciei și Jugoslaviei. Oamenii nu au încă mintea destul de așezată.

Să studiem bine chestiunea autonomiei, care, ținând cont de schimbarea vremilor și a oamenilor, va trebui să-i dea bisericii posibilitatea de a-și desfășura toată puterea de muncă și de jertfă, pe care o deține. Ea nu se poate mișca decât în cadrele crotle de Domnul Hristos, și pe bazele, cari i-au asigurat, în vremi foarte grele, lauri nemuritori.

Dr. Ioan Bălan.

¹⁾ Reprezentantul facultății de teologie din București, d.ș.C. Chiriacu, a spus în „Constituanta bisericească”: „din temelie până în vârf, statutul șuguanian e o întocmire protestantă, de specia reformată cea mai pronunțată și mai respingătoare pentru un credincios ortodox de Răsărit”. Vezi broșura dânsului: *Bazele mișcării și legislația bisericești*, București 1920, p. 11.

PACEA LUI HRISTOS.

— Prima Encicloică a sf. Părinte al Romei Papa Pius al XI-lea. —

Introducere.

În introducerea sf. Părinte spune, că îndată după înălțarea sa la „catedra adevărului și a carității”, a avut gândul de-a se adresa printr-o encicloică către fiii săi suferinți din lumea întreagă. Și dacă, abia acum, pe la sfârșitul primului an a Pontificatului său, poate să-și împlinească gândul, este pentru că l-au împiedecat chestiuni foarte importante. Între acestea înșiră problema încă și acum deschisă, a Locurilor sfinte (Palestina), seria aproape neîntreruptă a conferențelor de pace, mizeria absolut insuportabilă a locuitorilor unor ținuturi imense din Răsăritul Europei și — nu mai pe urmă — turburările grave și extrem de violente, cari amenințau cu dezastru chiar pământul Italiei.

Își amintește însă sf. Părinte și de lucruri mai îmbucurătoare din acest răstimp, ca bunăoară de jubileul tricentenar al s. Congregației de Propaganda Fide și de strălucitul Congres euharistic, ținut chiar la Roma, sub ochii săi de părinte. Reamintirea acestuia îi umple sufletul de o bucurie deosebită, pentru că pe urma imensei și splendidei procesiuni euharistice, când Mântuitorul Hristos a fost purtat în triumf pe străzile Romei, „când preoții și bunii mireni s'au dovedit a fi stăpâniți în cea mai deplină măsură de spiritul rugăciunii și de zelul apostoliei, cât par-că s'ar fi pogorit de nou asupra lor Spiritul sfânt”, sf. Părinte se crede îndreptățit a pune această credință a Romei, întocmai ca sf. Pavel odată, ca pildă vrednică de a fi vestită în lumea întreagă. Alături de această glorie a Fiului, a stat însă, de curând și gloria Maicei Preasfinte, a scumpei Fecioare, când icoana ei, așezată în acest an la Loretto, a fost întimpinată pe tot parcursul dela Roma până acolo de omagiile filiale ale întregii populații italiene.

În cursul acestor evenimente, sf. Părinte a avut prilejul de-a lua contact cu aproape toți Cardinalii, cu foarte mulți mitropoliți și episcopi și cu adevărate mulțimi ale credincioșilor, „din toate triburile, limbile și națiunile”, ca tot atâtea părți alese ale familiei aproape infinite, pe care i-a încredințat-o Domnul”. Din rostul acestora și din cele experiate până acum s'a convins, că asupra nici unui lucru nu poate să-și îndrepte atențiunea mai cu folos, decât „asupra păcii adevărate și sincere, care lipsește până acum atât la indivizi, cât și la state și la popoare”. Și fiindcă nimic nu este mai important, decât ca între oameni să se poată sălăslui în sfârșit iarăși statornic adevărata pace alui Hristos, atât prin această encicloică, cât și de aici încolo, își propune să lucreze din răspuțeri pentru promovarea ei, solicitând în scopul acesta sprijinul și rugăciunile tuturor fiilor săi.

Dar pentru ca în direcția aceasta să poată veni cineva cu remedii și leacuri tămăduitoare, — cum Dânsul dorește, s'o facă — este necesar să se cunoască întâi mărimea

și gravitatea răului însuși, împreună cu originile și cauzele lui.

Neajunsurile societății moderne.

„Admirabil se potrivesc — spune sf. Părinte — acestor vremi cuvintele profetilor: „Așteptat am pace și nu era nimic bun; vremea vindecării și iată era spaimă” (Ier. 8, 15). „Vreme de vindecare, și iată turburare” (Ier.

PAPA PIUS AL XI-LEA.

14, 19). „Am așteptat lumină și s'a făcut întunec... așteptat-am judecată și nu este; mântuirea s'a depărtat dela noi” (Is. 59, 9, 11). Căci, deși în Europa s'au depus mai dăunăzi armele, știți bine, că *Orientul apropiat este amenințat de primejdia unor nouă războaie*. În imense regiuni din părțile acestea toate sunt — dupăcum am spus — pline de orori și de mizerii, câtă vreme foamea, ciurma și devastările omoară zilnic foarte mulți nefericiți, și cu deosebire bătrâni, muieri și copii. Pretutindeni, pe unde a grasat ieri războiul, încă nu s'au potolit vechile rivalități și ele se manifestă ori disimulant în cele politice, ori pe ascuns în varietatea valutei, ori chiar pe față în publicațiile zilnice și periodice; dar ele pătrund chiar și pe terene, cari din firea lor ar trebui să rămână scutite de atari perturbații, cum este terenul științelor și a artelor”.

Pe urma acestor dușmării nu este liniște și pace între popoare. Și nu numai între cele biruitoare și cele învinse, ei nici chiar între cele dintâi, ba suferă nespuse de mult și acelea, cari nu s'au amestecat în războiu. Și cum leacul

întârzie, relele devin din ce în ce mai apăsătoare. Conferențele aproape nesfârșite în loc să aducă o ușurare, produc par-că stări tot mai grele. Statele sunt deci nevoite să se înarmeze și „prin aceasta se seacă vistierile țărilor, se consumă energiile neamurilor, dar se conturbă și studiul doctrinei, obiceiurile religiei și disciplina morală”.

La aceste dușmării dintre neamuri se mai adaugă apoi *dihoniile și certele intestine*. Între acestea sf. Părinte amintește la locul întâiu „o rană învechită și aproape mortală, care subsapă operele, industria, comerțul și în general toate elementele prosperității publice și private: *lupta de clasă*”. Agravată prin râvna nesăturată după avere și prin dorința de a stăpâni, această luptă provoacă apoi greve și pe alocurea chiar revoluții. Nu binele public animează de obicei aceste discordii, ci singur binele privat răvâit în detrimentul celorlalți și cum, după noile forme de stat, întreagă populația participă acum la viața publică, aceste dușmării interne îmbracă azi proporții cu adevărat înspăimântătoare.

Dar ce este mai dureros, această *molimă a pătruns până la rădăcina societății umane: la viața familială*, atât de oribil zdruncinată prin dezastrul războiului. „Puterea părintească nu mai e socotită, legăturile de sânge nu mai au valoare, stăpânii și servitorii se privesc ca dușmani, se violează tot mai des chiar și credința conjugală și datorințele sfinte ale soților față de Dumnezeu și de societate, se neglijează”. Această deplorabilă stare a vieții familiare, se revărsă apoi în chip firesc asupra singuraticilor. „Oamenii de toate vrăstele și de orice condiție sunt neliniștiți, moroși și greoi. Nimeni nu mai ascultă și toți vreau să lucreze cât mai puțin; iar ușurătatea femeilor și a fetelor, cu deosebire în jocuri și îmbrăcăminte, a trecut peste orice limită a rușinii”.

În locul încrederii și a siguranței stăpânește deci îngrijorarea și teama, în locul muncii și a râvnei pentru refacere, inerția și desbinările, în locul liniștii și a ordinii — răsturnările și confuziunea tuturor. „Din cauza acestora sunt împiedecate inițiativele industriei civile, stagnează comerțul dintre popoare, nu înaintează științele și artele, și ce este mult mai important, în multe părți felul de viață reclamat de principiile creștine lasă așa de mult de dorit, încât *societatea omenească nu numai că nu se ridică la înălțimea perfecțiunilor cu care se obișnuiesc oamenii a se lăuda, ci pare a se întoarce la sălbătăcia barbarilor*”.

Daocă la toate acestea mai adaugăm, căre atâtea biserici nimicite în cursul războiului încă n'au putut fi refăcute, că atâtea seminarii menite să crească sucreșcența atât de necesară de preoți n'au putut fi încă redeschise, că și unele preoțimești rărite se refac astfel aproape pretutindeni cu multă anevoință, lipsind astfel cuvântul evangheliei, absolut necesar pentru reedificarea trupului lui Hristos — s'a spus

iată, tot ce poate da o icoană fidelă a relelor, cari stăpânesc societatea modernă.

Cauzele relelor.

Trecând la analiza relelor și neajunsurilor societății de azi, sf. Părinte ține să se audă înainte de toate, „cuvântul dumnezeescului mângăitor și tămăduitor al infirmităților omenești, care spune: *Toate relele acestea ies dinlăuntru*” (Marcu 7, 23).

„S'a făcut, ce-i drept, — urmează sf. Părinte — între beligeranți un pact solemn de pace: dar ea a fost scrisă în documente publice, nu însă în inimile oamenilor. Aici mai trăiește și acum spiritul războiului și de aici el se revărsă zilnic în chip neșus de păgubitor asupra stărilor publice”. Prin violențele îndelungate ale războiului, simțul creștinesc al milei și al bunăvoinței înțeleghătoare s'a întunecat și „prin această împăciuire făcută numai la aparență, iar nu în realitate, ele n'au fost reintegrate”. În cercuri foarte largi stăpânește încă și azi sentimentul invidiei și puterea acelor pasiuni, a căror luptă spunea sf. Pavel c'o simte în sine, așa, că oamenii se socotesc nu frați, ci dușmani; demnitatea omenească este nesocotită, și tot ce se încrează este singur violența și pumnul. Se nimicesc unii pe alții, pentru că să se poată înfrupta cât mai deplin din *bunurile lumii acesteia*, neglijând cu totul grija bunurilor de veci. Se știe apoi, că aceste bunuri vremelnice — în cel mai deplin contrast cu cele spirituale — nu satisfac pe om niciodată și nu pot fi stăpânite de toți și de aici apoi frecări și certe continue, după cum spune și sf. Iacob: „De unde sunt războaie și sfezi între voi? Au nu de aici, din desmierdările voastre, cari se oștesc întru maldările voastre?” (4, 1).

Și într'adevăr, nimic nu poate provoca mai mult rău decât *concupiscentă carni* — poftele disordonate ale trupului —, *concupiscenta ochilor* — grija nesăbuită după averi —, și *trufia vieții* — sau pofta de stăpânire asupra altora. Și aceasta atât între membrii aceleiași stat, cât și între state deosebite.

Ca o cauză mult mai importantă decât acestea, trebuie să se socotească însă ceea ce cuprinde în cuvântul Scripturii ce zice: „*Ceice au părăsit pe Domnul, se vor „sfârși”*” (Is. 1, 28). Ori apoi în cuvintele Mântuitorului ce zice: „*Că fără de mine nimica nu puteți face*” (Io. 15, 5) și iarăși: „*Celce nu adună cu mine, risipește*” (Luca 11, 23).

Scotând pe Dumnezeu și pe Hristos din lume — cum s'a încercat de atâtea ori și în atâtea locuri încă înainte de război — și înlăturând prin aceasta orice temelie solidă al sancțiunilor, nu e mirare, dacă oamenii încep să nu mai priceapă pentru ce unii (indivizi sau state) să aibă dreptul a dispune, iar alții numai datoria de-a asculta. *Legătura dintre soții de căsătorie nu mai e privită ca „o taină mare”, cum a voit-o Mântuitorul, ci este degradată la rangul unui contract pur civil, care se poate face și desfăce după capriciu, și atunci nu e mirare dacă acest sfânt izvor al vieții indivizilor și a societăților a ajuns să fie murdărit prin un întreg cortegiu de viață, cari au pătruns în sanctuarul familiei.*

„S'a părut în sfârșit, că *Dumnezeu și Hristos trebuie scos din învățământul tinerimei*: și s'a ajuns în chip necesar acolo, că religiozitatea nu numai că lipsește din școli, dar este direct combătută, în ascuns sau pe față, și copiii își fac astfel părerea, că lucrurile acestea, de cari nu li-se vorbește ori sunt chiar vorbite de rău, nu pot să contribuie la formarea unei bune vieți cu nimic, ori de sigur numai cu foarte puțin”. Și atunci nu e mirare, dacă tinerimea crește fără de frâu și dacă mai apoi nu mai e chip să se înfrâne.

Remediile preconizate de sf. Părinte.

Schițând astfel originea relelor, sf. Părinte trece apoi la indicarea remediilor potrivite pentru sanarea lor. Și între acestea „trebuie a se pune la loc de frunte *necesitatea de-a împăca sufletele oamenilor*”. Această împăcare nu se poate însă ajunge prin formulele convenționale ale unei împăciuri de suprafață, ci numai printr'o pace, care să pătrundă în suflete, îndemându-le la sentimente frățești de bunăvoință împrumutată.

Pacea lui Hristos.

Or, o astfel de pace nu există afară de *pacea lui Hristos*, care a spus „toți sunteți frați” (Mat. 23, 8), și care ne-a impus porunca cea mare: „*Să Vă iubiți unul pe altul, precum și eu v'am iubit pe voi*” (Io. 15, 12) și iarăși: „*Purtați sarcinile unul altuia, și așa împliniți legea lui Hristos*” (Gal. 6, 2).

Această pace alui Hristos nu se poate concepe desigur fără *dreptate*, căci doar scris este: „*Și vor fi faptele dreptății pace*” (Is. 32, 17), dar această dreptate nu este o dreptate dură, de fier, ci una stămpărată de *spiritul carității*, propovăduită de dânsul cu atâta putere. Mai mult, el însuși este, după Apostolul, pacea noastră, împăcându-ne pe noi cu Dumnezeu prin sângele său „pentru că Dumnezeu era întru Hristos, împăcând lumea luiș... și punând întru noi cuvântul împăcării” (2 Cor. 5, 19). Acestei păci alui Hristos, care pornește și se hrănește din dragoste, se potrivesc cuvintele sf. Pavel că „*împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și beutură*” (Rom. 14, 17); ce va să însemne, că „*pacea lui Hristos nu razimă pe bunuri vremelnice, ci pe cele spirituale și veșnice*”. Așa sunt a se înțelege cuvintele lui, că „*ce folos este omul de-ar dobândi lumea toată, iar sufletul său își va pierde; și ce va da omul în schimb pentru sufletul său*” (Mat. 16, 26). Aceasta nu înseamnă, că cel ce caută pacea lui Hristos trebuie să nesocotească bunurile lumii, fiindcă „*celorce caută mai întâiu împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui — ele se vor adauge toate*” (Luca 12, 31), ci numai, că „*pacea lui Hristos care covârșește toată mintea*” (Fil. 4, 7) trebuie să păzească inimile și cugetele noastre întru Hristos Isus. Pacea lui Hristos, care prin mijlocirea grației sacramentale îl sfințește pe om, făcându-l capabil de faptele vrednice de răsplata cerească, este mijlocul cel mai potrivit și în aceeași vreme unicul mijloc pentru a ridica demnitatea omenească și a-i garanta moralitatea cuvenită.

Dar pacea Celui ce a zis, că „*nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu*” (Rom. 13, 1), a Celui ce a poruncit „*să dăm Cesarului ce este a Cesarului*” (Mat. 22, 21), a Celui ce singur s'a supus într'un chip minunat sfântului Iosif și Mariei, ne oferă un remediu sigur și pentru *asanarea stărilor familiare și sociale*, zdruncinate atât de adânc pe urma războiului.

Sf. Părinte insistă apoi mai pe larg asupra *menirii ce revine bisericii lui Hristos* întru propovăduirea și răspândirea în lume a păcii Mântuitorului, arătând cu multă putere de convingere, că singur prin mijlocirea acestei biserici va putea să revină omeneimea la liniștea și pacea dorită. Orice încercări făcute până acum în direcția aceasta pe alte baze decât acele ale evangheliei Domnului propovădite de biserică, au avut un rezultat nul, sau de tot neînsemnat. La adevărata pace se va ajunge deci numai dacă învățăturile, poruncile și pildele lui Hristos vor fi păzite de toți, atât în viața privată, cât și în cea publică; și astfel biserica, împlinindu-și misiunea dumnezească, va fi în stare să impună, atât față de singuratici, cât și față de societate, drepturile imprescriptibile ale lui Dumnezeu însuși.

Impărăția lui Hristos.

„In acestea se cuprinde ceea ce numim pe scurt *împărăția lui Hristos*. Isus Hristos stăpânește în întreaga viața oamenilor prin observarea legilor sale. De asemenea stăpânește în familie, dacă constituită fiind prin sacramentul căsătoriei creștine este inviolată ca un lucru sfânt, în care puterea părintească reoglindește paternitatea divină, de unde derivă și se numește, unde copiii imitează ascultarea pruncului Isus, și întreg felul de a fi al vieții ne reamintește sfințenia familiei nazaretene. Stăpânește în sfârșit Domnul Isus în societatea civilă, dacă dându-se lui Dumnezeu onoarea supremă, își derivă dela el originea și drepturile, ca astfel să aibă un temelie atât dreptul de-a porunci a celor de sus, cât și îndatorirea nobilă de-a asculta a celor de jos... *Pacea lui Hristos nu poate exista deci decât în împărăția lui Hristos* și astfel nime nu poate contribui mai eficace la promovarea păcii, decât lucrând pentru instaurarea împărăției lui Hristos”.

Pentru aceasta va lucra, spune sf. Părinte, din toate puterile, solicitând în secolul acesta sprijinul puternic al tuturor episcopilor, preoților și a întregii familii creștine, „*corpul mistic al Domnului*”. Deosebit de numeroasa participare a episcopilor din toată lumea la congresul euharistic din acest an și la serbările jubilarie ale Propagandei, îl îndeamnă să se gândească cu bucurie la posibilitatea unei întruniri și mai mari, care în cadrele unui *conciliu ecumenic* să continue opera începută, dar neterminată a Conciliului din Vatican. Anul sfânt (1925) ce se apropie poate să fie un prilej binevenit, dar cu toate acestea ideea conciliului nu ocupă încă în programul său un punct fixat, așteptând ca mila dumnezească să-și manifeste voința mai clar în această direcție.

Indemnuri către cler.

Indreptându-se apoi către episcopi, a căror muncă neobosită o cunoaște și cărora ar trebui mai curând să le aducă laude, „*își ține totuși de datorință să le înflăcăreze și mai mult zelul apostolic, pentru că eparhiile ce le sunt încredințate, să poată profita tot mai mult pe urma grijei lor pastorale*”. Înșiră apoi o întreagă serie de acțiuni, inițiative și rezultate, care de care mai importante; relevând cu deosebire *congregațiile mariane și tovrășiile euharistice*, pe cari nu le poate recomanda de ajuns, ca tot atâtea cetățui ale vieții adevărat creștine. Remarcă apoi cu bucurie *lăfirea* tot mai mare a *spiritului apostolatului sacru*, manifestat prin rugăciuni, prin pildele bune, prin produsele presei. „*Tot de aici se ține, spune sf. Părinte, lupta cea sfântă, pornită și continuată, pe cele mai feliurite fronturi, pentru drepturile asigurate de Dumnezeu și de natură ale societății religioase și domestice, a bisericii și a familiei, cum și pentru acelea referitoare la creșterea copiilor. Aici aparține, în sfârșit, seria sau mai bine zis complexul tuturor instituțiilor, programelor și lucrărilor, cari se cuprind sub numele, Nouă atât scump, al *acțiunii catolice**”. Toate acestea trebuiesc păstrate, sporite și continuate, după împrejurări. Ele vor fi poate grele și adese împreunate cu neplăceri, dar nu trebuie să uităm, că sunt absolut necesare și că aportul lor la „*instaurarea păcii lui Hristos în împărăția lui Hristos*” este din cele mai eficace.

„Mai voim, Venerabili Frați, spune sf. Părinte —, *să aduceți la cunoștință Clerului vostru, că Noi ca martori și părtași a marilor lor osteneți depuse cu sârguință pentru turma lui Hristos, am apreciat totdeauna și apreciem*

în cea mai amplă măsură atât rezistența lor mare în suportarea greutăților, cât și zelul lor neobosit întru a căuta și a găsi noue mijloace potrivite și corespunzătoare noilor cerințe ale vremii; dorim să le spunem, că cu cât vor conlucra mai mult uniți cu voi, ca și cu Isus Hristos, și sub conducerea voastră, a comandanților, întru sfințenia vieții și deplinătatea ascultării, cu atât mai mult sunt ei legați și de Noi prin legătura unității, iar Noi cu dânsii prin aceea a bunăvoinței părintești.

Se insistă apoi asupra importanței ce-o au „atât pentru consolidarea cât și pentru lățirea împărăției lui Hristos” *ordurile religioase* de toate nuanțele. Membrii lor nu împlinesc numai poruncile, ci urmează și sfaturile evanghelice, ridicându-se prin aceasta peste ceilalți credincioși, ca tot atâtea pilde grăitoare ale râvnii continue și stăruitoare spre cele înalte.

Nu mai puțin importantă este apoi pentru promovarea împărăției lui Hristos și *colaborarea intensă a mirenilor*. Lucrând împreună cu clerul și cu episcopii lor, ei dovedesc că într'adevăr sunt vrednici de a fi numiți „rod ales, preoție împărătească, neam sfânt, poporul învierii” (1 Petru 2, 9), binemeritând în aceeași vreme pentru neamul și țara cărora aparțin, cât și pentru omenirea întreagă. Numai cât nu trebuie să se scape din vedere că prin această colaborare a mirenilor cu clerul există, cu deosebire pe urma zdruncinărilor provocate de războiu, și primejdia ca mireni, chiar și dintre cei mai buni, ba poate chiar și dintre preoți, să nu mai fie pătrunși de spiritul adevărat ecleziastic în ce privește aprecierea problemelor la ordinea zilei și a soluțiilor ce se impun. Patimile partidelor politice, la viața cărora participă azi, aproape pretutindeni, populația întreagă și atmosfera nespuse de încărcată de după războiu, au răscolit sufletele în așa măsură, încât cu drept cuvânt se poate vorbi ca despre o reală primejdie, de un anumit *modernism moral, iuridic și social*, tot atât de condamnatibil ca și cunoscutul modernism dogmatic.

„Se impune deci — urmează sf. Părinte — să reimprospetăm învățăturile și poruncile de cari am amintit, trebuie să trezim în toți focul credinței și al iubirii dumnezeiești, care singur poate lămurii adevăratul înțeles al acelor și inculca observarea strictă a acestora. Dorim aceasta într'un chip deosebit în *instruirea și educarea tinerimei creștine și mai ales a aceleia, care s'a învrednicit să fie pregătită pentru a primi taina preoției*; ca nu cumva în aceasta mare perturbare a ideilor și a lucrurilor, să fie purtată, dupăcum spune Apostolul, de tot vântul învățurii, întru amăgirea oamenilor, întru vicieșug spre mesteșugirea înșelăciunii (Efes. 4, 14)“.

O turmă și un păstor.

Făcând apoi amintire de numărul încă foarte mare al acelor, cari necunoscând de loc pe Hristos, ori având numai o parte a învățurii și nu întreaga lui unitate, nu fac parte din „singura turmă, la care sunt destinați”, sf. Părinte spune cu Apostolul, că „și pe acelea i-se cade a le aduce” (Io. 10, 16) și încălzit de graiul profetic al aceluiași apostol că „glasul meu vor auzi și va fi o turmă și un păstor” (ibidem), invită pe toți la rugăciune și colaborare, pentru a promova, după puteri, izbândirea cât mai neîntârziată a acestei mari promisiuni.

Aceasta cu atât mai vărtos, că există și un *fapt foarte însemnat*, care poate fi socotit ca bun augur pentru realizarea, poate apropiată, a acestei nădejdi. „Este — după cum spune sf. Părinte — faptul neașteptat de nime, unora poate neplăcut, Nouă însă și desigur și vouă cât se poate mai plăcut: că principii

și conducătorii aproape a tuturor națiunilor, mișcați pare-că de un adevărat instinct al păcii, s'au îmbulzit, în cel mai deplin înțeles al cuvântului, fie să înnoiască vechea prietenie întreruptă, fie să lege acum de nou legăturile unei atari prietenii cu sf. Scaun Apostolic”. Menirea bisericii este, ce-i drept, să promoveze bunurile spirituale și supranaturale, dar fiindcă acestea sunt atât de strâns legate de cele materiale, sociale și politice — cari nu pot fi îngrijite în chip mulțumitor și mai ales nu pot fi aduse în consonanță cu principiile divine ce normează cealaltă serie de bunuri —, va înțelege oricine motivul pentru care prezența unui număr atât de mare de ministri plenipotențieri la Vatican, trebuie să imbucure pe toți ceice simțesc cu biserica Domnului.

În legătură cu aceste considerante, sf. Părinte spune că îi face multă durere faptul, că între acești reprezentanți nu poate să salute încă nici azi și *pe reprezentantul Italiei*, a patriei sale iubite, pe pământul căreia s'a așezat, din dispoziție dumnezească, Scaunul sf. Petru, pe urma căruia capitala vechiului imperiu roman, a ajuns centrul și capitala unui imperiu mult mai estins decât acela, am putea zice lumii întregi, pentru că ochii sutelor de milioane de credincioși, cari venerează în suc-

cesorii sfântului Petru pe vicarul lui Hristos pe pământ, sunt ațintiți mereu asupra acestei capitale creștine. Se arată apoi mai pe larg temeiurile solide pentru cari nu se poate abandona punctul de vedere, că Scaunul apostolic neapărat trebuie să-și aibă deplina și reala sa suveranitate, independentă de orice putere lumească, și asigurând regatul Italiei că aceasta nici decât nu va putea fi spre scăderea prestigiului său, Papa invită pe toți să lucreze din răspuneri pentru soluționarea cinstită a *chestiunii romane*.

„Și pentruca aceste prea plăcute daruri ale păcii — încheie sf. Părinte — să se poată conferi oamenilor cât mai curând, îndemnăm cu toată căldura pe toți credincioșii să se unească cu Noi în rugăciunile ce facem, cu deosebire în aceste zile ale Nasterii Mântuitorului nostru Isus Hristos, Regele Păcii, la intrarea în lume a Căruia, cetele îngerești au cântat pentru întâia dată: *Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oamenii de buna învoire* (Luca 2, 14)“ — Ca o chieșăie a aceste păci, sf. Părinte împarte tuturor Binecuvântarea Sa Apostolică.

Dată în Roma, la sf. Petru, în ziua de 23 Decembrie 1922.

Cuvântarea dela Senat a pâr. mitropolit Vasile.

— O gravă învinuire. — Atitudinea corului nostru episcopesc. — Pentruce nu s'a intrat în catedrală. — Preterarea bisericii noastre.

Conform promisiunii din numărul trecut, dăm aici, după notele stenografice ale „Monitorului”, părțile mai însemnate din *cuvântarea dela Senat a l. Preasfinției Sale mitropolitului Dr. Vasile Suciu, în cauza participării la serbările încoronării*. — Iată ce-a spus pâr. mitropolit:

Incoronarea dela Alba-Iulia este un act atât de mareș, încât nu putea fi trecut cu vederea de nici un un orator. Incoronarea dela Alba-Iulia este înconjurată de atâta mărire, încât noi cei ce am avut fericirea s'o vedem, nu o vom uita nici odată. Măreția acestei încoronări consistă mai ales în aceea, că ea este prima încoronare a primului Rege al tuturor Românilor și tot prin ea s'a pecetluit, pentru vecie, unirea Ardealului cu patria-mamă, făcută de bună voie la 1 Decembrie 1918. Această istorică și epocală încoronare a mai avut și darul ca să spulbere iluziunile acelor, cari mai credeau încă, că s'ar putea schimba lucrurile, de cum sunt ele astăzi (aplause)..., iar pentru noi, cei ce am așteptat-o din tot sufletul nostru această încoronare, a fost o mândrie și o adâncă și adevărată mângâiere sufletească. (Aplause).

Pâr. mitropolit arată apoi motivul ce l-a îndemnat să ia cuvântul în legătură cu discuția la mesaj. N'avea de gând să vorbească, dar învinuirea gravă ce s'a adus băncii prelaților uniți din partea unui senator majoritar nu putea rămânea fără răspuns.

Invinuirea dlui Dr. Hasnaș.

D. coleg Dr. Hasnaș — a spus apoi pâr. mitropolit —, vorbind despre încoronarea dela Alba-Iulia și constatând că nu au luat parte la această încoronare anumite partide politice, adaugă:

„Cu durere poporul nostru a mai observat, că o părticică din sacerdoții religiei românești nu a fost în Catedrala, în care întregul nostru cler era în odăjdii de sărbătoare, oficia, și unde era și marele Hoge și marele Rabin. Dar în speranța că și unii și alții, cu trecerea vremii, vor cunoaște și se vor deprinde să cunoască

și să perceapă situația de fapt și de drept, și vor începe să dovedească maturitatea politică constructiv națională, își vor recunoaște eroarea, iar noi le zicem și unora și altora: iartă-i Doamne, că de rele le-a fost întunecată mintea și nu au știut ce fac“.

D-lor senatori, precum vedeți, este o învinuire, și încă grea, care se aduce Arhierilor uniți. Ca cineva să poată fi însă osândit, și să fie pe dreptate osândit, trebuie să se constate și să fie deplină siguranță, înainte de toate, că el într'adevăr este vinovat, întrucât nu a făcut o faptă pe care putea și trebuia să o facă, ori că a omis o faptă pe care nu trebuia să o omită și putea să nu o omită. Căci precum spune principiul de drept, pe care l-am auzit rostindu-se zilele trecute tot de pe această tribună, mai bine să scape 99 de vinovați nepedepsiți, de cât să fie pedepsit un nevinovat, sau să fie pedepsit cineva pe nedrept.

Iar noi, d-lor senatori, nu suntem vinovați. La noi nu se verifică aceste două condițiuni, pentru a putea fi pedepsiți, ori osândiți. Noi n'am săvârșit nici o faptă pe care ar fi trebuit să nu o săvârșim și am fi putut să o săvârșim și nici nu am omis ceva ce trebuia să facem și puteam să facem.

Se insistă apoi din partea l. Preasfinției Sale asupra faptului, că invitarea ce s'a făcut dela guvern episcopatului nostru nu privea decât actul civil al încoronării de sub baldachin, nu însă și participarea la serviciul religios săvârșit de clerul ortodox în catedrala dela Alba-Iulia.

Dar nu se cădea oare — spune apoi pâr. mitropolit — și nu a fost o dorință a bisericii noastre românești unite, ca să dea și ea mulțumită lui Dumnezeu, pentru binefacerea obținută, că ne-am văzut visul cu ochii și să se roage și ea pentru Rege și pentru această scumpă țară?

Atitudinea episcopatului unit.

Tocmai pentru aceea, d-lor senatori, tocmai ca să ne împlinim această sfântă datorință.

noi episcopii bisericii românești unite, înainte de a fi fost invitați de cineva, în conferința noastră episcopescă ținută în Blaj la 28 și 29 Septembrie, am dat o circulară către toți preoții noștri asupra modului cum au ei să sărbătorească această epocală încoronare.

Păr. mitropolit citează apoi părțile mai însemnate din circulara cunoscută cetitorilor acestui organ, pentru a spune apoi următoarele:

Iată d-lor Senatori, sentimentele de cari au fost stăpânite inimile noastre, ale episcopilor români uniți, și ținuta noastră față de încoronare.

D-lor senatori, ceiace ordonasem noi credincioșilor noștri am crezut de sfântă datorință a noastră să ținem și noi episcopii, nu numai ca să dăm pildă bună credincioșilor noștri și să ne împlinim sfânta datorință față de rege, față de neam și față de patrie, ci ca să vedim și cu fapta noastră personală, că unirea făcută la 1 Decembrie 1918 s'a pecetluit pe vecie. De aceea am mers cu toții, episcopii și preoții și clericii ce ne stăteau la îndemână. În una din bisericile noastre parohiale din Alba-Iulia, și acolo am slujit o sfântă liturghie, am dat lui Dumnezeu laudă pentru fericirea revărsată peste noi și am cerut darul lui peste augustii suverani, peste poporul nostru și peste scumpa noastră țară. Și după ce ne-am îndeplinit astfel datorința noastră de creștini și de credincioși, am mers apoi, ca români, să luăm parte la actul civil al încoronării.

Unde este aicea, d-lor senatori, fapta culpabilă săvârșită de noi, pe care nu trebuia să o facem și puteam să nu o facem, sau unde este aicea fapta culpabilă omisă de noi, pe cari trebuia să nu o omitterem ca să nu fim în-criminați, ca să nu fim pedepsiți?

Eu nu o văd d-lor colegi! Ne-am făcut datorința de credincioși și ne-am îndeplinit datorința de români.

Absența din catedrală.

Că nu am fost în catedrală la serviciul religios, este adevărat. Dar această absență a noastră nu e de în-criminat. D-voastre, d-lor senatori, și mai ales d-voastre cei din vechiul regat nu ați fost obișnuiți să aveți diferite credințe și diferite popoare între granițele țării, precum eram obișnuiți să avem noi ardelenii.

De aceea erați dedați să vedeți pe români participând cu toții și la actele religioase și la cele civile.

La noi în Ardeal însă totdeauna s'a făcut și se face deosebire între chestiunile naționale și între chestiunile de credință sau chestiunile confesionale. Acolo nu numai că diferitele popoare au diferite credințe, dar unul și același popor este împărțit în mai multe credințe și sunt cazuri, când un popor este împărțit chiar și în patru credințe deosebite. Și ce se face atunci, cum se împacă atunci, d-lor, naționalitatea care este una, cu diversitatea confesiunii? Se împacă așa, d-lor, că cinștim pe fiecare în convingerile sale religioase și astfel, grație acestui procedeu, la noi în Ardeal nu au fost între fiii aceluiasi neam nici odată frecări. (Aplause).

De câte ori erau chestiuni mai mari de interes național, noi ne isprăveam mai întâiu acasă, adică în biserică, chestiunile noastre religioase, uniții în biserică lor, ortodoxii în biserică lor, iar noi după aceea, la o ora fixă, la un loc hotărât de mai înainte, ne adunam cu toții, uniți și ortodocși, și să tratăm chestiunile noastre naționale și culturale. (Vii aplause).

Noi cari eram despărțiți, în ceiace ne privește credința, în uniți și ortodocși și cari cu câteva ore ori minute mai înainte eram împărțiți la două biserici, când era vorba de sânge și de națiune eram una. (Aplause îndelung repetate).

Așa se întâmpla, d-lor, la adunarea „Astrei“, societatea noastră culturală. Uniții mergeau la biserică lor, ortodocșii la biserică lor, iar președintele mergea și la unii și la alții.

Tot așa am procedat și la cel mai mare act al românilor ardeleni, la unirea noastră cu patria mamă din 1 Decembrie 1918. Uniții au făcut slujbă în biserică lor și la ceasul cutare, ne-am adunat cu toții și am decretat unirea cu patria mamă. (Vii aplause).

Aceasta era la noi datina.

Și aci în București, d-lor, când a fost centenarul marelui Brătianu, am ținut eu oare seamă de aceea că eu sunt unit și că el era ortodox ca să nu mă duc și să nu fac apologia marelui bărbat, aci în apropiere, la statuia lui? Era o serbare românească, națională și civilă, și m'am dus. Și când a fost prohodul episcopului Radu, care căzuse în urma bombei aci în Senat, și căruia i-se decretase funerarilor naționale la Ateneu împreună cu fostului ministru Greceanu, m'am retras eu oare pe tema că cei doi morți ai neamului, unul unit și celalt neunit, au fost așezați pe același catafalc? Nu d-lor!

Ortodocșii au făcut rugăciuni pentru Greceanu, noi am făcut rugăciuni pentru episcopul Radu și nu ne-am certat.

Iată d-lor, procedeu nostru. Când este vorba de chestiuni religioase, lășăm fiecareia libertatea de conștiință; când însă este vorba de chestiuni naționale și politice românești, suntem una, pentru că suntem cu toții români (Aplause).

Așadar, d-lor, ce a greșit biserică aceasta românească unită, că a ținut la tradiția trecutului și fără să meargă la serviciul religios din catedrala din Alba-Iulia, s'a dus cu dragă voie când a fost vorba de actul încoronării? Unde este faptul pe care trebuia să-l facă și nu l-a făcut?

Păr. mitropolit lămurește apoi această atitudine cu câteva pilde, pentru ca să continue cu fixarea punctului său de vedere referitor la

Libertatea de conștiință.

Știu, d-lor senatori, că pe vremea Romei păgâne era o lege, abrogată mai apoi de marele împărat Constantin, care nu recunoștea libertatea de conștiință, nu te lăsa să te închini cui credea, ci trebuia să te închini zeităților decretate și recunoscute de Stat. Nimeni nu are voie, zice această lege, ca să se închine la zeitățile noi, necunoscute mai înainte ori importate dela alte popoare, nici barem privat, între cei patru pereți, dacă aceste zeități nu erau recunoscute de puterea Statului. Și, chiar și dacă erau recunoscute, dar nu erau încă decretate de zeități oficiale ale Statului, nu te puteai închina lor, în public, ci numai privat. Omul, ca să nu fie socotit de dușman al patriei, trebuia să se închine zeităților oficiale ale Statului. Și aceasta a fost motivul prigonirii creștinilor, pentru că creștinii se închinau unei zeități noi.

Dar, repet, acest lucru se petrecea pe vremea Romei păgâne, pe vremea când nu era nici libertatea de conștiință, nici libertatea personală și când se făcea deosebire între om și om, între liber și sclav.

De atunci, însă, au curs pârăie de sânge pentru drepturile omului și a ajuns omenirea să aibă drepturile sale, dintre cari unul este libertatea conștiinței, apoi libertatea gândirii, libertatea personală, egalitatea etc.

Preterarea bisericii noastre.

D-lor, noi n'am remonstrat când biserică noastră a fost preterată la serbările încoronării. Și am făcut-o aceasta pentru binele păcii și ca să nu turburăm solemnitatea zilelor. Ne-am fi așteptat ca biserică noastră unită, în pro-

porția meritelor, să fi avut și ea partea sa activă la încoronare, căci doar a trezit conștiința națională în poporul român și a lucrat și ea pentru unirea neamului românesc. Și, dacă am fost preterați ne-am resignat, bine știind că cinștea ta nu este în mâna ta, ci în mâna altuia, care îți dă din ea cât te crede de vrednic, ori cât vrea să-ți dea. Și dacă noi am adus această jertfă pentru binele păcii, nu putem suferi ca să fim facriminați pentru că nu ne-am pus alături de „marele Hoge și de marele Rabin“, să ni se spună că nu pricepem situația de fapt și de drept“, ori că „de rele ne-a fost întunecată mintea și n'am știut ce facem“. Ne-am făcut datorința, și de credincioși și de români.

Inchetele.

D-lor senatori, acestea am avut de gând și am crezut de a mea datorință să le spun aci, ca să vedeți și d-voastre, dacă suntem vrednici sau nu de învinuirea cari ni s'a adus.

Să se pretindă dela noi, tot ce se poate pretinde dela un cetățean român, care să fie român, nu numai după cetățenie, ci și după sânge și naționalitate, și împlinim cu drag.

În libertatea de conștiință a individului, care este înscrisă în legile tuturor statelor civilizate și din care rezultă și o altă lege, legea în care se spune, că nimeni nu poate fi silit să participe la ceremonia altui cult, în libertatea aceasta zic, să nu se amestece nimeni. Să o lase neatinsă, pentru că e sfântă.

Atât d-lor! (Aplause).

Revistă bisericească.

Reuniunea diecezană de misiuni din eparhia Lugojului a ținut mai nou *misiuni populare* la Cugir. Predicatori au fost păr. canonic Dr. N. Brânzeu și păr. protopop Muntean al Buziașului. Zilele de 16—19 Dec. cât au ținut misiunile au fost zile de adevărată sărbătoare pentru această comună.

În legătură cu *propaganda religioasă dela C. F. R.* — pe care am încrestat-o și noi ca un moment îmbucurător —, aflăm mai nou, că nu e vorba de o propagandă religioasă, ci una curat ortodoxă. Or, aceasta nu se poate admite! Preoții bisericii ortodoxe pot să-și vadă de credincioșii lor cum le place, dar nu le este permis ca în cadrele unui aranjament oficial, cum este acesta, să se dedee la acțiuni de proselitism cum auzim că a început să se facă. Și ca să nu fim bănuți de rea credință, ținem să precizăm: e vorba de gara Teiuș, aici în nemijlocita noastră apropiere, și ca la Teiuș va fi desigur și pe aiurea. Se impun deci măsuri de pază și ceice sunt datori să le ia, desigur nu vor întârzia să o facă.

Socotind și hirotonirile făcute Dumineca trecută, în cursul anului 1922 s'au sfințit în arhidieceza Blajului cu totul 16 preoți. — Încreștăm cu bucurie acest spor foarte însemnat față de trecutul apropiat și dorim, că noul an să ne aducă o recoltă și mai bogată.

„Sionul Românesc“ din Lugoj publică un ordin al ministerului de interne către subprefecții județeni, prin care le cere să ia măsuri contra comunelor cari au *obligamente patronale* și refuză a le împlini. Ministrul lasă însă la discreția comunelor să „îndeplinească prestațiunile reclamate, ori să le răscumpere“. — Ordinul este de mare importanță și s'a dat pe urma intervenției autorităților bisericești interesate.

Terminându-se *anteproiectul de lege referitor la regimul cultelor*, ministerul cultelor l-a trimis tuturor autorităților bisericești, pentru ca în timp de 15 zile să-și facă observațiile necesare, pe baza cărora proiectul va căpăta apoi forma definitivă.

NOU ABONAMENT.

Necesități de împrejurări și pentru că voim cu orice preț ca acest organ să nu peară, a trebuit să fixăm abonamentul pe anul 1923 în următoarele sume:

Pe un an . . . 70 Lei.

Pe 6 luni . . . 35 Lei.

Pe 3 luni . . . 18 Lei.

Pe lângă aceste sume deschidem deci nou abonament, adresând tuturor, cari știu să aprecieze munca ce depunem și înțeleg rostul luptelor pe cari nevoi suntem a le purta, o stăruitoare rugăminte, ca nu numai să nu ne părăsească din cauza acestei urcări de abonament, ci mai curând să caute a înscrie în șirul sprijinitorilor cauzei ce servim și pe alții cari pot se o face. Chieltuielile de tipar ni s'au urcat față de anul trecut cu aproape 50 la sută, așa că o propagandă pentru câștigarea de noi abonați ne este direct necesară.

Dorim însă numai abonați, cari să se achite la vreme. Incepând cu numărul proxim și în conformitate cu anunțul inserat timp de o lună, vom suprima deci fără nici o considerare foaia la toți, cari nici până azi n'au plătit abonamentul pe anul trecut.

Clara pacta, boni amici!

Red. și Adm. „Unirii“.

Știri mărunte.

De sfintele sărbători ale Nașterii Domnului facem cele mai bune urări tuturor cititorilor și pretinilor noștri.

Personale. Dumineca trecută au fost hirotoniți întru preoți următorii: *Vasile Cărean* dispus de adm. parohial la Coruș (prot. Cluj) *Vasile Sârbu* dispus de adm. parohial la Tritul de jos, *Teodor Bunea*, *Ioan Filip* și *Emil Murașan*.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a primit pe pâr. *Vasile Neamțiu*, protopop emerit și preot în disponibilitate, între membrii clerului arhidiecezan, numindu-l de adm. parohial la Miraslău (prot. Aiud), iar pe *Ilariu Bratu* l-a numit paroh al Armenilor.

— P. V. Ordinariat de Lugoj a numit de protopopi onorari și asesori consistoriali pe: pâr. *Petru Cheșian* din Densuș, pâr. *Dr. Romul Mioacă* din Petroșeni, pâr. *Iustin Bora* din Bucova, pâr. *Andrei Ionaș* din Silha, pâr. *Augustin Radu* și pâr. *Dr. Gh. Fireza* din Lugoj. Protopopi onorari au mai fost făcuți și următorii: pâr. *Emil Degan* (Budiniș), pâr. *Victor Deciu* (Cenad), pâr. *Al. Saciu* (Vulcan), pâr. *Romul Stoica* (Vărădia), pâr. *Valer Muntean* (Deva). Dreptul de a purta brân roșu s'a mai dat și la următorii: pâr. *Simion Ardelean* (Folea) și pâr. *Isidor Saturn* (Merișor).

— Acelaș a numit pe pâr. *Iulian Saciu* de paroh la Comoriște, iar pe pâr. *Ioan Ceuca* de adm. parohial la Sărăcsău.

Pentru preoții arhidiecezani anunțăm, cu bucurie, că azi a sosit la oficiul arhidiecezan asignarea competențelor dela stat pe trimestriul Octombrie—Decembrie 1922.

Locale. În zilele de Crăciun va predica l. *Preasfințitul mitropolit Vasile*, și anume în ziua primă la catedrală, iar în ziua a doua la biserica parohială.

— Prestațiile elevilor noștri de liceu, cu prilejul *Șezătorii artistice* din Dumineca trecută, au întrecut toate așteptările. A contribuit de sigur mult la aceasta și alegerea potrivită a bucărilor și împășirea nimerită a rolurilor, dar peste toate s'a simțit, — laudă profesorului conducător *Ștefan Pop* —, că elevii și elevele rolante au muncit, un lucru ce nu a fost chiar totdeauna. — Ceva a lăsat însă de dorit și acum: aranjarea publicului în bănci.

— Sâmbăta viitoare, ajunul noului an, se va ținea, în sala de gimnastică a liceului, sub auspiciile Casinei române, *obișnuitul revelion*, cu un program ales și bogat.

Decorațiile. În „Monitorul Oficial“ este de o bucată de vreme o adevărată *plouă de decorații*. Între cei decorați citim și nume aparținătoare clerului nostru, dar fiindcă temeiul acestor decorații nu este meritul de ordin bisericesc, ci unul de ordin politic, nu găsim a fi potrivit a încresta aceste distincții. Știm însă, că pentru decorare s'au făcut propuneri — la cererea ministrului de culte — și din partea autorităților bisericești, singure competente de a aprecia vredniciile „preoțești“, și când se va da curs acestora, le vom încresta cu plăcere și noi. În scopul acesta rugăm oficiile eparhiale să ne țină în curent cu această chestiune.

Pentru „Astra“. La propunerea deputatului *Ion Simionescu*, Camera a hotărât să cedeze diurna de pe o zi pentru scopurile culturale ale Asociației noastre ardelen. Între lucrurile cari s'au amintit pentru a determina pe deputați la această frumoasă jertfă este și ridicarea pietrii libertății de pe câmpia Blajului nostru.

Scumpirea hârtiei. Ziua de 1 Ianuarie ne-a adus o dureroasă surpriză. Fabricile de hârtie ne vestesc anume, că începând cu această zi sunt nevoite să mărească prețurile hârtiei peste tot cu 25 la sută, iar a hârtiei de ziare în suluri chiar cu 33 la sută. Motivul este, așa ni se spune, că *fabricile n'au păcură*, cu toată trăim în țara de export en-gros a păcurei. Oricum am aprecia însă seriozitatea acestui motiv, un lucru e sigur: presa și tiparul a primit prin această urcare o nouă lovitură.

D. N. Iorga a plecat săptămâna trecută de nou la Paris pentru a-și ținea cursul anunțat la Sorbona. Mai nou a fost invitat să țină curs și la universitățile din Lyon și Praga. — Ne bucurăm de această cinste, făcută unui Român.

Mulțumită publică. Curatorul bisericii noastre din Buza aduce și pe această cale cea mai caldă mulțumită părintelui *Alexandru Maiersan*, preotul local, și credincioasei *Anica Nistea* pentru dăruirea unui clopot în valoare de 25.000 Lei. — Dumnezeu le răsplătească însutit.

Pentru profesori de religione se vor ținea la Blaj, în chip extraordinar, examene de specialitate în zilele de 30—1 Ianuarie. Cererile pentru aceste examene sunt a se înainta până în 20 Ianuarie c.

Concurs. P. V. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 31 Ianuarie, concurs la parohia *Petrindul-mare* (prot. Cluj).

Telefonul „Unirii“.

P. Arad. Vă satisfacem dorința cu multă plăcere, mulțumindu-Vă pentru interesul ce ne purtați. Cât privește prețul exemplarelor trimise sperăm să putem fi rebonificați prin eventualele noi abonamente.

„Infrățirea“. Cluj. Ca tuturor binevoitorilor și ca totdeauna, Vă suntem și DVoastră și de nou deosebit de recunoscători pentru grija ce ne purtați, dorind cu atâta „sinceritate“, și „în interesul bisericii noastre“ ca această tribună („Unirea“) să fie o tribună că se poate „mai demn și mai cu autoritate“. Am făcut și până acum tot ce s'a putut în direcția aceasta și ne place să credem că nu fără orice rezultat. Sunteți însă foarte greșiți dacă credeți, că aceasta se servește prin amestecul nostru în amănuntele vicții „particulare“ ale cuiva, fie acela chiar și un cleric. Și apoi redactorul nostru Vă roagă să comunicați preaiustrului „Alfa“ al DVoastră, ca deși a fost decorat de curând în o „stea“ atât de înaltă, când ar fi ca „Unirea“ să înceapă apărarea prestigiului clerului pe calea indicată de dânsul, ar trebui să înceapă chiar dela „Alfa“. Pâr. Manu, vedeți, vine numai la litera M.

C. Sărăcsău. Foia Vă merge începând cu acest număr. — În ce privește întrebarea ce ne faceți Vă rugăm să urmăriți scrierul nostru și foarte curând veți fi deplin orientați asupra atitudinii noastre în chestie.

M. Cluj. Cartea pâr. Dr. I. Bălan, „Viața lui Isus“, o puteți avea mai ușor, trimițând prețul ei (20 Lei) plus 2 Lei pentru porto Librăriei noastre seminariale.

B. Câmpul lui Neag. Suma de 100 Lei pentru fondul „V. Lucaciu“ am primit-o și vom transpune-o destinației.

A. Gheorgheni. Plătit în rate semestrale, abonamentul a fost 52 Lei. Ați plătit 40, mai restăți deci 12 L.

C. Homorodul de mijloc. Încă 30 Lei și sunteți în rând până la 31 Dec. 1922.

U. Snontard. În 10 Sept. ați trimis numai 20 Lei; mai restăți deci cu 6 Lei.

B. Junca Cernil de sus. Ambele parohii sunt restante până la finea anului 1922 cu câte 185 Lei.

G. Iscroni. Din suma de 50 Lei 50 i-am trecut în abonamentul noului an.

Gh. Poeni. Am schimbat adresa. Din abonamentul pe 1923 ați plătit 25 Lei.

P. Lăpușul românesc. Mai restăți pe anul 1923 Lei 20.

Of. parohial Groși. Achitat până la 31 Dec. 1922.

G. Ghelar. Pe 1923 e plătit Lei 30.

Stropitoare de vîi și părți constructoare de metoda

„Austriac și Wermoral“.

se găsesc la

FRAȚII PAULINI

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm Cazane de fier rachiou

căldări de spălat, văpsit

□ și de tăbăcărie □

În condițiunile cele mai favorabile.

(16) 18 - 52

Văpsitorie și curățire chimică.

Văpsitorie de

VULPI și BLĂNURI la:

„Kristály“,

CLUJ.

Expediția prin poșta. — Ambalajul gratuit. În Blaj e reprezentat prin comerciantul

Traian Novac.

Lloyd 575—31—50

„Unirea“

nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

Abonamente se pot face

oricând!

REUMATISMUL

gutta, artritisul, durerile de picioare, de mâini, dureri de șeale etc. se vindecă radical cu Reumasol Vorel pomadă antireumatismală, Urotisana ceai diuretic și Thermovata Vorel, vată antireumatismală. Se găsește la drog. și farm. — Contra mandat postal de Lei 70 se trimite întreg tratamentul fără alfa cheltuială, la care se adaugă gratuit broșura: Cum se vindecă Reumatismul și Gutta. Dep. FARMACIA VOREL PIATRA-N.